

2015
MAIG
JUNY

4,95 €

VERTEX

NÚM
260

LANGTANG LA LLUM DEL NEPAL DESPRÉS DEL CATACLISME

MUNTANYES MÀGIQUES
ELS PLATS FORTS
DEL PIRINEU
ORIENTAL

ENTREVISTA

**Miquel Vilaplana
i Miquel Pérez**

L'escalada i la seva divulgació

DE L'ARAN AL CANIGÓ
**UNA CONJUNCIÓ
DE BTT I ESCALADA**

9-770042-442007

00260

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'Alpinisme i Escalada

FOTO DE PORTADA

El pic Naya Kanga (5.845 m) des de Kyanjin Gompa, el poble més elevat de la vall de Langtang. FOTO / GUILLEM CASANOVA

30 Langtang: llums i ombres al Nepal

JORDI FERRANDO

La himalaienca vall de Langtang reuneix l'espectacularitat dels seus paisatges i la bona accessibilitat des de Kàtmandu. D'ençà de la primavera passada es va recuperant de les cicatrius profundes del terratrèmol.

40 Entrevista Miquel Vilaplana i Miquel Pérez. JAUME FERRÁNDEZ

Vilaplana i Pérez són els directors de dos documentals sobre la història de l'escalada a Catalunya. La seva conversa gira entorn de la divulgació de l'escalada a través del cinema i s'amplia amb reflexions sobre el moviment excursionista, la cultura i el medi ambient.

50 Els llibres de registre dels cims de les muntanyes

ALBERT I ÒSCAR MASÓ

Els llibres de registre coronen molts cims, però de vegades se'n troben en llocs ben insospitats. Estudiar-los significa endinsar-se en la història i l'evolució de l'excursionisme.

60 Les altures del Pirineu oriental

CARLES CABRÉ

La travessa «Muntanyes màgiques» és un superb itinerari que recorre els cims i les valls del Freser, Núria, la Molina, Moixeró i Cadí: la millor perspectiva a vol d'ocell del Pirineu oriental català.

68 De l'Aran al Canigó pedalant i escalant

CESC GRAU I SAMUEL COLOMER

L'agost de fa tres anys, quatre muntanyencs catalans van idear un recorregut de més de 500 quilòmetres i 16.000 metres de desnivell positiu pel Pirineu català i occità. El van realitzar amb BTT, però a més es van «distreure» fent llargues escalades d'alta muntanya.

Seccions

04 Editorial

06 Vist a la xarxa

10 Les vostres opinions

12 Actualitat / ELISENDA PALOU

78 Estil alpi / LAURA PIFERRER

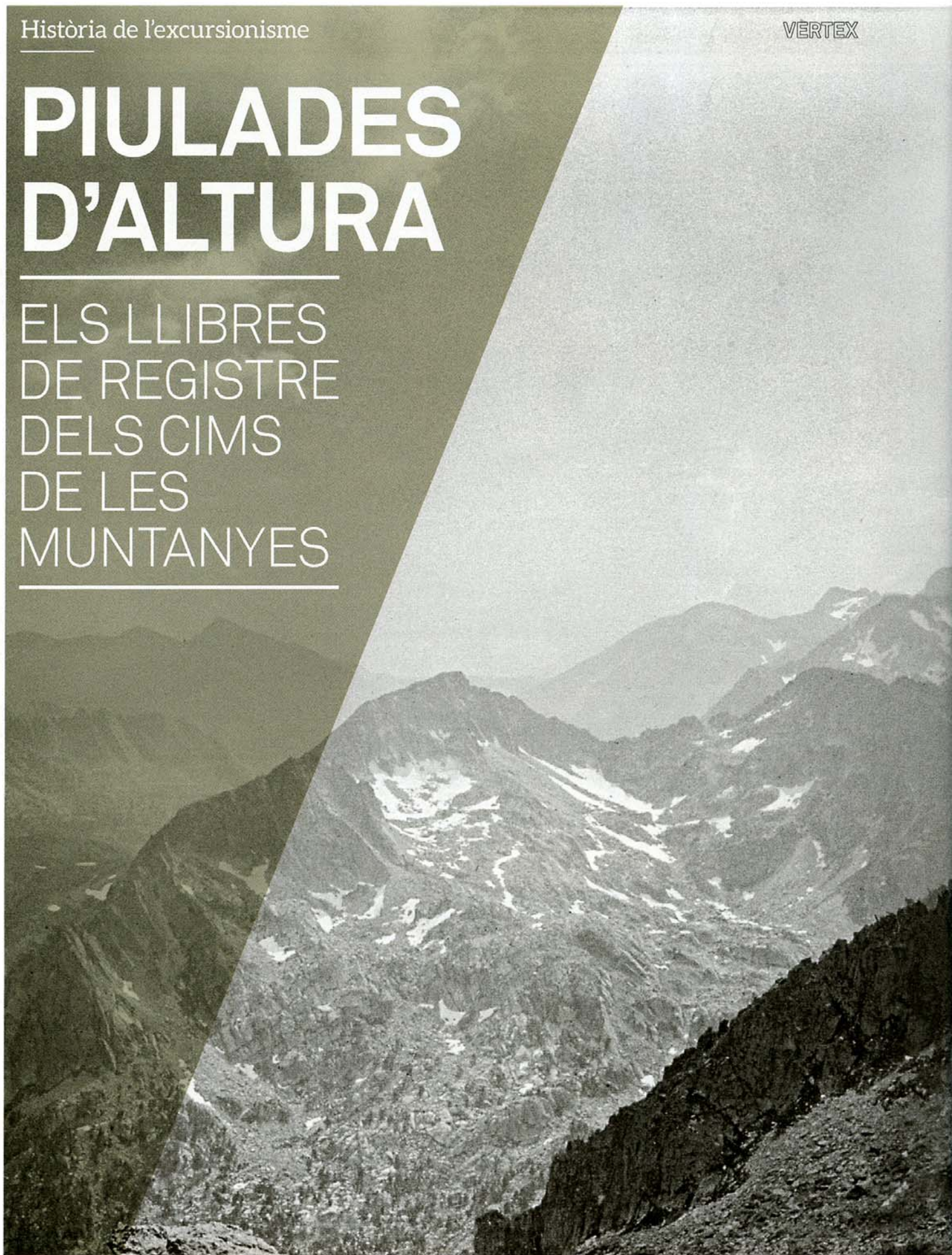
82 Escalada esportiva / MARIETA CARTRÓ

88 Vies noves / ARMAND BALLART

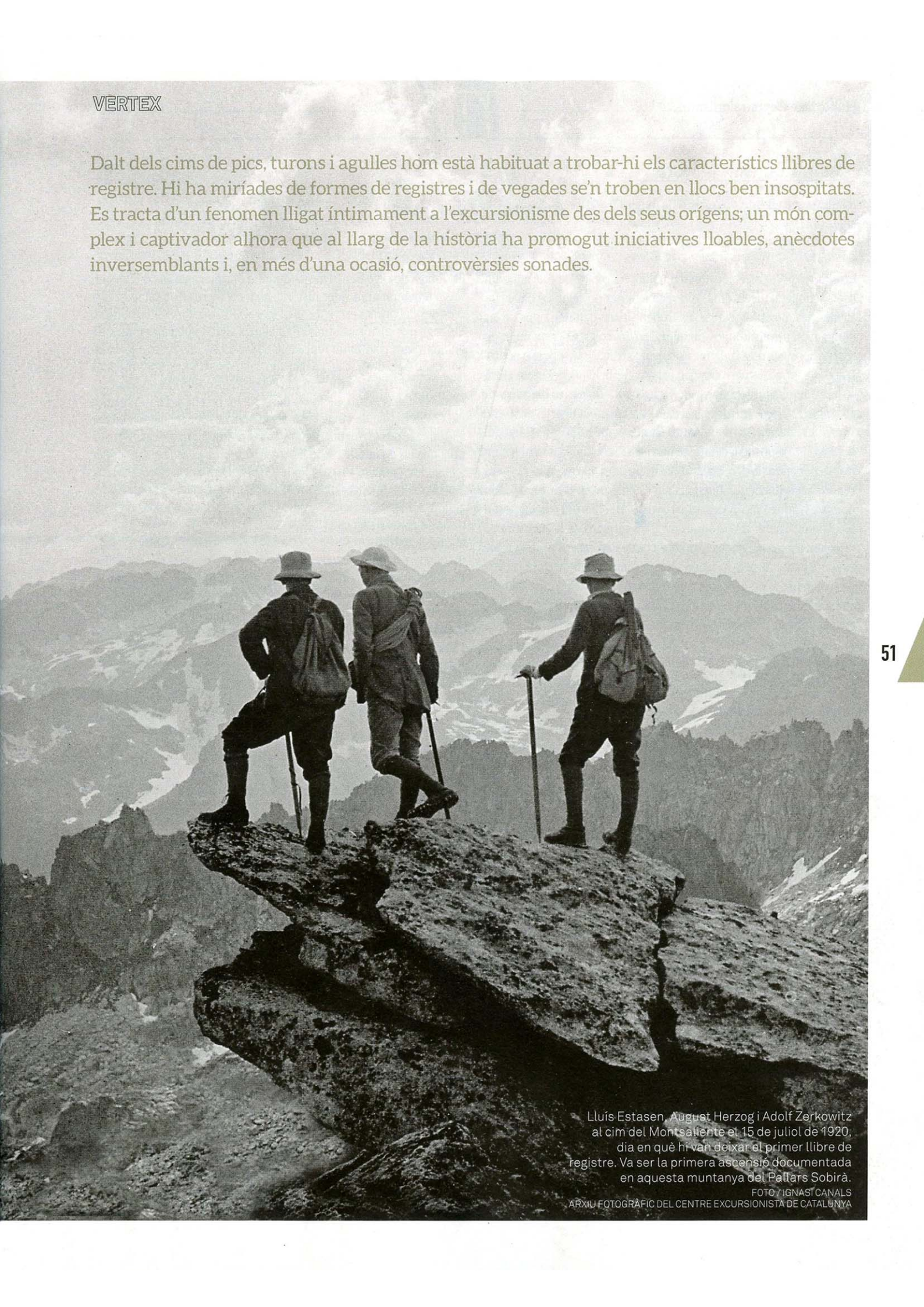
94 Muntanyes de paper / JUDIT BASEIRIA

PIULADES D'ALTURA

ELS LLIBRES
DE REGISTRE
DELS CIMS
DE LES
MUNTANYES

Dalt dels cims de pics, turons i agulles hom està habituat a trobar-hi els característics llibres de registre. Hi ha miríades de formes de registres i de vegades se'n troben en llocs ben insospitats. Es tracta d'un fenomen lligat íntimament a l'excursionisme des dels seus orígens; un món complex i captivador alhora que al llarg de la història ha promogut iniciatives lloables, anècdotes inversemblants i, en més d'una ocasió, controvèrsies sonades.

Lluís Estasen, August Herzog i Adolf Zerkowitz al cim del Montsaliente el 15 de juliol de 1920, dia en què hi van deixar el primer llibre de registre. Va ser la primera ascensió documentada en aquesta muntanya del Pallars Sobirà.

FOTO: IGNASI CANALS
ARXIU FOTOGRÀFIC DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

TEXT
ALBERT I ÒSCAR MASÓ GARCIA

Els llibres de registre consten d'una llibreta o plec de fulls amb un llapis o bolígraf, ficats dins d'un recipient per protegir-los de les inclemències meteorològiques. Es troben situats dalt dels cims de les muntanyes, turons, roques i agulles, i sovint colgats per un munt de rocs o dipositats dins d'alguna estructura artificial de suport o pedró. D'aquesta forma les persones que petgen el cim hi poden fer un escrit o deixar-hi una targeta de visita. Hi ha llocs on s'escriu lliurement i en d'altres s'omple un formulari amb el nom, procedència, data, etc. També hi ha les bústies, de tantes formes com la imaginació pugui donar, on hi dipositem la targeta de visita i recollim la que hi hàgim trobat, per enviar-la per correu al seu destinatari. La nostra targeta ens l'enviarà el següent que hi pugi, com a comprovant d'haver ascendit nosaltres aquell pic. A pesar que avui en dia l'ús del correu postal ha disminuït molt, el costum d'enviar les targetes de visita continua vigent en alguns massissos com els Picos de Europa. Als Andes també és tradició, i a Àustria hi ha una bústia amb també de tinta i segell per estampar-lo en un paper que testifiqui la nostra estada dalt del cim. Del llibre de registre també se'n diu *pot-registre*, *registre de cim*, *bústia*, *llibre de visites* i *llibre de piades* o *piulades* (de *piular*: parlar). En castellà algunes denominacions són *registro de cumbre* o *buzón de cima*, en anglès *topbook* o *summit register*, en italià *libro di vetta*, en francès *carnet du sommet* i en alemany *gipfelbuch*.

Els llibres de registre col·locats durant la primera ascensió d'un cim verge tenen un gran valor històric, com els llibres de l'Aneto, transcrits des del primer escrit de 1842 fins al 1915 per Russell i Gourdon. Els registres històrics també han ajudat a completar biografies de muntanyencs com Emili Juncadella (1885-1936), del Centre Excursionista de Catalunya (CEC), i han aportat dades d'ascensions inèdites o fets insòlits. Fins i tot han permès escriure llibres sencers com *Història d'una Pedra*, de Josep Barberà, tot una biografia alpinística del Cavall Bernat de Montserrat. Els llibres de registre ajuden també a localitzar desapareguts seguint el rastre que hi han deixat, fins al punt que els equips de rescat nord-americans empen l'helicòpter per fer-ne el seguiment. Un cas famós fou el del brillant escalador Walter Pete Starr Jr., desaparegut l'any 1933 en una ascensió en solitari a les agulles Minarets, a Sierra Nevada (EUA). Els registres guiaren fins al darrer cim on havia estat, ja que Pete hi feia escrits extensos i, si no hi havia llapis, es feia un petit tall a l'orella per guixar-hi gargots intel·ligibles amb la sang recollida. Finalment l'acabaren trobant, tristament estibat just passat l'últim cim on va escriure.

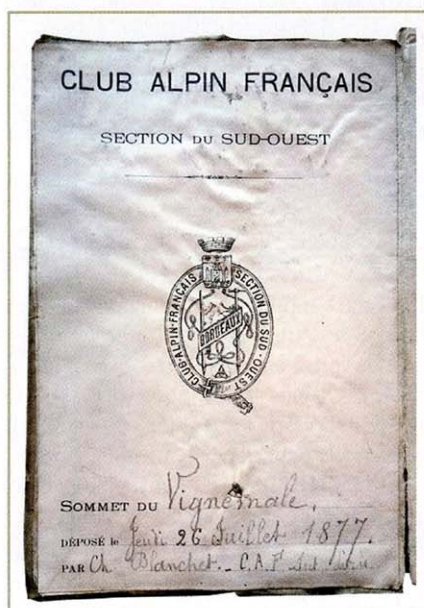
ELS LLIBRES
DE REGISTRE
COL·LOCATS
DURANT LA
PRIMERA ASCENSIÓ
D'UN CIM VERGE
TENEN UN GRAN
VALOR HISTÒRIC.

Signant en el llibre de registre del Cap de la Gallina Pelada, a la berguedana serra d'Ensià.
FOTO / ARXIU ÒSCAR MASÓ

Els orígens

Els cims de les muntanyes han estat focus d'atracció des de l'antiguitat. El fet d'assolir un cim ha produït sempre l'impuls de deixar-hi constància d'haver-lo petjat, per mitjà de símbols, objectes, sepultures, inscripcions o construccions de pedra. Es podria dir que el primer «llibre de registre» de dalt d'un cim, en aquest cas el del mont Sinai d'Egipte (2.285 m), fou escrit per Déu a través de les Taules de la Llei, on s'hi plasmaren els Deu Manaments que llavors Moisès s'endugué a la plana (més de 1.000 anys aC). Però aquests llibres, tal com els entenem avui, van sorgir sobretot a mitjan segle XIX a Europa i Amèrica del Nord per deixar constància fefaent de les primeres ascensions a cims verges. Als Pirineus, un dels primers registres coneguts data del 20.7.1842, el dia de la primera ascensió a l'Aneto (3.404 m) a càrrec de l'oficial rus Platon de Tchihatcheff, el francès Albert de Franqueville i tres

Portada del primer llibre de registre del Vinhamala, col·locat pel Club Alpí Francès el 26 de juliol de 1877.
FOTO / COL·LECCIÓ MUSÉE PYRÉNÉEN, LOURDES

guies. Dipositaren un pergamí amb els seus noms enrotllat dins una ampolla que ficaren en un forat sota la piràmide de pedres del cim. Al Vinhamala (3.298 m), el Club Alpí Francès hi col·locà un llibre el 26.7.1877, i en molts altres pics es repetí l'operació. Entrat el s. XX, el CEC va emprendre una campanya de col·locació i manteniment de registres al Pirineu. L'any 1920 en comptava més de vint, des de l'Aneto fins al puig Major, a Mallorca, i els anys 30 va signar acords amb la RSEA Peñalara de Madrid i Montañeros de Aragón

per repartir-se aquesta tasca en les àrees d'influència de cada entitat. Abans, el 1912, uns escaladors van construir una barraca a la Pedriza (Madrid) i hi col·locaren un llibre de registre. Al cim del Naranjo de Bulnes (2.519 m) s'hi deixà una bústia l'any 1926, i el 1935 es diposità una capseta amb targetes dalt d'una punta del Mallo Firé (Riglos) que prengué el nom de *Punta Buzón*. Els anys 30 hi hagué un auge de col·locació de llibres dalt de les roques verges escalades per primer cop, sobretot a Montserrat. Amb els anys, la massificació dels cims i la implicació d'un nombre cada vegada més gran d'entitats provocaren el declivi d'aquesta activitat.

Als Alps, durant el s. XIX es col·locaren ampolles amb targetes de visita o paperets escrits sota de fites de pedres. Un d'aquells testimonis modestos es convertí en una frase cèlebre el dia que l'intrèpid alpinista britànic Fred Mummery i el guia suís Alexander Burgener van intentar l'ascensió de la Dent du Géant (4.013 m) el 1880. L'intent fou infructuós i Fred va deixar una targeta amagada a la roca en el punt més alt assolit, on hi anotà: «Absolutely inaccessible by fair means» (*absolutament inaccessible amb mitjans justos*), una frase que ha passat a la història per reivindicar l'escalada natural i lliure sense mitjans artificials. A les Dolomites va succeir un fet curiós i alhora freqüent llavors: els conqueridors del Campanile Basso (2.883 m), els austríacs Otto Ampferer i Karl Berger, trobaren a escassos metres del cim una targeta escrita pel darrer escalador que ho havia intentat sense èxit: «Qui trobarà aquesta targeta? Li desitjo una millor sort». Corria l'any 1899. Si saltem a l'Himàlaia, als cims més alts del planeta sembla que no s'hi han prodigat gaire els llibres de registre a causa del clima glacial. Normalment hi abunden els objectes i penyores de tota mena, que no hi duren gaire. Quan Edmund Hillary i Tenzing Norgay van arribar al cim de l'Everest el 1953, van buscar si hi havia algun rastre de Mallory i Irvine del 1924, però no hi van trobar res. Hi deixaren una creu. Aquell mateix any, l'austríac Hermann Buhl coronava el Nanga Parbat per primer cop a la història i hi deixava el seu piolet. No foren pas llibres de registre...

La cura i el manteniment

La gran afluència d'excursionistes en els cims massificats fa que aquests registres s'omplin ràpidament. Hi cal, doncs, una reposició i recollida constant dels llibres omplerts, cosa que sovint no es fa per l'esforç que suposa. En indrets menys visitats és més fàcil trobar llibres de registre ben cuidats i que gaudeixen d'una cura especial a càrrec particular, d'alguna entitat o fins i tot d'un guarda de refugi. A Catalunya hi ha diferents arxius de llibres de registre com el del CEC, que conserva registres històrics de Montserrat, el Pallars i la Maladeta. Un exemple de manteniment constant al llarg de molts anys el trobem amb el llibre de l'Aneto. El Musée du Pays de Luchon conserva quatre volums dels registres efectuats entre els anys 1868 i 1909 al sostre dels Pirineus, si bé aquests llibres són molt fràgils i ara per ara no es poden consultar. Un altre museu occità, el Pyrénéen de Lourdes, custodia el registre d'ascensions realitzades entre el 1905 i el 1914 a l'Aneto, com l'èpic escrit dels mossens Jaume Oliveras i Antoni Arenas quan inauguraren la via *dels Descalços* el dia 31.7.1906. A partir de 1915 el CEC va tenir cura del llibre de l'Aneto, col·locant-hi llibres nous a canvi dels antics, que passaven a l'arxiu de l'entitat. L'any 1967 es recollí l'últim llibre i no es va renovar més perquè, segons el CEC, «els valors espirituals, morals i històrics que impulsaren la iniciativa s'havien transformat en un seguit de grolleries i mots obscens que ho feien del tot incompatible». També es conserven llibres de registre al Servei General d'Informació de Muntanya (Sabadell), a la Unió Excursionista de Catalunya, al Centre Excursionista de Terrassa (registres de Sant Llorenç del Munt

Pot de registre minúscul penjant d'una reunió en una via d'escalada.
FOTO / ALBERT MASÓ

54

L'escaladora sabadellenca Paquita Bernad firma en el llibre de registre de l'Encantat Petit, l'any 1948. FOTO / ALBERT ESCOLÀ

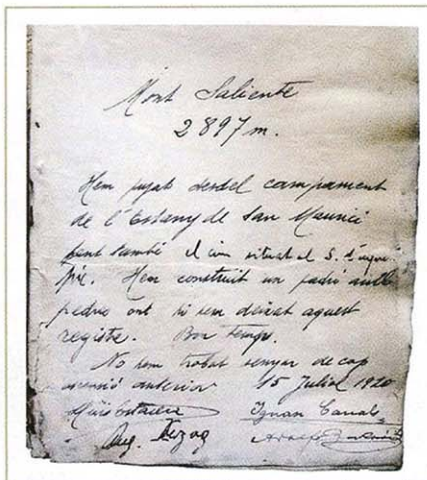
i l'Obac) o al Museu de l'Escalada del Bruc. A Montserrat es va arribar a un acord històric el febrer de 1960 durant la IV Reunió dels Grups d'Escalada de Catalunya. La revista *Cordada* se'n va fer ressò i publicà les instruccions de col·locació, renovació i arxiu dels registres, que ja se n'havien col·locat quaranta en cims i parets. El manteniment del llibre corria a cura de l'entitat que l'havia col·locat. S'acordà d'utilitzar uns llibres confeccionats per l'Abadia de Montserrat, ficats dins d'uns pots de fibrociment amb una tapa unida per una cadeneta, els quals foren donats per l'empresa Rocalla. D'inici, els monjos escaladors de Montserrat guardaven els llibres plens a l'Arxiu dels Llibres Registre de la Biblioteca Pública de Montserrat. Però aquella tasca cada cop esdevingué més feixuga. Finalment desferen el compromís i els llibres van quedar deixats de la mà de Déu.

També hi ha arxius de llibres de registre a l'estranger. El ja mencionat Musée Pyrénéen de Lourdes i el Musée du Pays de Luchon custodien alguns llibres històrics dels Pirineus. A l'Elbsandstein, un massís de gres de la Saxònia, s'hi manté una tradició centenària de col·locació dels *gipfelbuch* (llibres de cim), que consisteixen en caps metàl·liques ancorades a la roca amb el seu llibret i el llapis, renovats i conservats amb el més fidel estil alemany. Aquesta tasca corre a càrrec d'una secció local del Club Alpí Alemany que s'encarrega del famós Gipfelbucharchiv de Dresden, un arxiu de 4.000 llibres de registre que esdevé un valuós testimoni de la història de l'escalada a la regió. A l'altra banda de l'oceà hi destaca l'arxiu nord-americà del Sierra Club, una entitat mediambiental fundada el 1892 pel conservacionista John Muir, que es dedica al manteniment dels llibres de registre de Sierra Nevada (Califòrnia) i d'altres llocs. Els llibres històrics són dipositats a la Biblioteca Bancroft de la Universitat de Califòrnia, on hi ha una extensa col·lecció de registres datats a partir de 1860. Un altre gran arxiu, aquest consultable per Internet, és el dels registres de cim del Parc Nacional del Grand Teton (EUA).

Les caixes o pots que contenen els llibres han de resistir la fauna salvatge (ratolins, cabres, corbs, etc.) i els meteors com la humitat, els llamps, la neu i sobretot el sol, que resseca el plàstic i en els pots de vidre pot cremar els papers per la focalització dels raigs. Els recipients poden ser de plàstic, alumini, llautó, ferro, acer inoxidable, vidre i antigament zenc. Es recomana escriure amb llapis ja que la tinta desapareix amb la humitat. Les fites de pedres que sovint protegeixen els pots han de ser robustes i facilitar l'accés al registre sense esclafar-lo. Això és una ciència inexacta, com ho demostra la targeta que deixaren l'escalador pioner Lluís Estasen i Jofre Vila dalt d'una roca de Montserrat, l'any 1927. Un quart de segle més tard la trobà Josep M. Torras sota d'una pedra, sense cap protecció però inexplicablement intacta. Aquella roca s'anomena *Lluís Estasen*.

Desaparicions

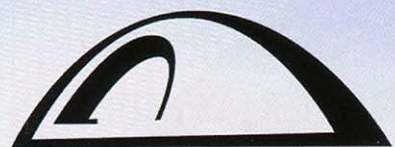
Sovint els llibres de registre i altres símbols col·locats a la muntanya són retirats per motius de diversa índole. Per exemple, es fan accions encaminades a no deixar cap rastre artificial a la natura, malgrat que n'hi ha que respecten els llibres més emblemàtics o històrics. També hi ha motius de colleccionisme particular, fet que el Sierra Club denuncia i demana a qui trobi un registre històric que no ho pregoni als quatre vents. També hi juguen motius personals perquè hi ha signatures d'avantpassats i fins i tot n'hi ha que opinen que els llibres de registre pertanyen als seus cims i no s'han de retirar mai d'allà. Normalment, les desaparicions són fetes d'amagat i anònimament. Un cas de desaparició «pública» d'un llibre de registre fou protagonitzat pel madrileny César Pérez de Tudela, que havia anat a ascendir l'any 1971 l'Aconcagua (6.962 m) coincidint amb l'italià Walter Bonatti. La cordada es va separar abans d'arribar al cim i després Bonatti va posar en dubte l'ascensió del seu company. Pérez de Tudela s'extravià en el descens, va estar vagant durant dies i patí congelacions. Davant l'acusació de

Capçalera del primer llibre de registre del Montsaliente, signada per Estasen, Canals, Herzog i Zerkowitz el dia 15 de juliol de 1920. FOTO / ARXIU FOTOGRÀFIC DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

l'italià i veient que a Madrid no el creien, César va tornar a l'Aconcagua tot sol el 1972 i com a prova d'haver assolit el sostre d'Amèrica es va endur el llibre cap a la Península. Aquell fet va provocar un trasbals mediàtic i es retornà el llibre per valisa diplomàtica a través de l'ambaixada d'Espanya a Buenos Aires. Més tard, Pérez de Tudela va escriure una carta en un setmanari espanyol titulada «Pido perdón a los montañeros».

Com a solució d'aquestes desaparicions, ha sorgit el registre d'ascensions virtuals que pretén evitar que s'hagi de signar físicament als llibres. És l'aplicació suïssa Peakhunter, que es pot instal·lar als smartphones i permet registrar la visita d'un cim marcant-lo en un mapa global via GPS in situ, sense estar connectat a Internet en el moment de fer-ho. Actualment el registre abraça 92 països i més de 300.000 cims, i s'hi poden vincular fotos, escrits i tracks de GPS. Altres webs tenen una aparença de llibre de cim per registrar-hi una ascensió, en una base de dades interactiva. Un exemple ens el dona el web buzondecumbres.com.

CAMP BASE

20% DTE. PRODUCTE TEMPORADA 2015!!!

MES DEL RUNNING

OFERTA VÀLIDA ÚNICAMENT EN LES NOSTRES BOTIGUES FÍSQUES

VINE AMB AQUEST ANUNCI I OBTINDRÀS UN 20% DE DESCOMpte EN PRODUCTE DE TEMPORADA 2015!!

- * Oferta vàlida certificant que estàs federat.
- * Vàlid fins el 31 de Juliol.
- * Oferta per Roba i Calçat de la família Running.
- * Oferta no acumulable amb altres descomptes.

BOTIGUES FÍSQUES

CAMP BASE SANT CUGAT
T. 936.222.413 - AV. Cerdanyola, 79
(SANT CUGAT DEL VALLÈS)

CAMP BASE C-17
T. 935.621.225 AUTOVIA C 17 KM. 17
(PARETS DEL VALLÈS)

WWW.CAMPBASE.ES

L'empresa Rocalla va donar pots de fibrociment per ser col·locats a les roques de Montserrat a primers dels 60 del segle passat. A la foto hi apareixen escaladors de l'època com Francesc Guillaumon, Manel Cervera, Matilde Llord, Jordi Riera, Daniel Vergés, Raül Martínez, Xavier Illa i Cristina Masriera. FOTO / JOSEP MANUEL ANGLADA

Polèmiques polítiques

Passada la Guerra Civil espanyola, els llibres de registre dels cims es convertiren en un mitjà de reivindicació de vencedors i vençuts, tot i que abans ja ho havien estat durant la República. Hi aparegueren clams nacionalistes, insults, amenaces i fulls estripats. L'estiu de 1949, un grup compost pels germans Josep i Cosme Milà, del Centre Excursionista Vilafrankí (CEV), i pels barcelonins Josep Llaudó, Joaquim Cabeza i Josep Carner, del CE Àguila de les Corts i la UEC, ascendiren disset pics del Pallars i la Val d'Aran. A cada cim hi van deixar unes targetes de visita que contenien una senyera impresa, on hi escrigueren frases glorificant la pàtria catalana procurant de no ofendre el Règim de l'època. Però les targetes foren llegides per membres de la guàrdia de Franco i els perseguiren fins a detenir-los a Cellers. Van ser empresonats i citats a judici per fomentar el separatisme.

En obrir-se el procés, l'advocat defensor va recomanar que es mostrés un llibre de registre d'exemple als magistrats, per entendre'n el significat. Ho demanaren a diverses entitats que en conservaven, però els ho van denegar, potser per no sortir perjudicades. A la fi, Josep M. Torras Homet agafà el llibre del pic de l'Infern i, un cop mostrat als jutges, fou retornat. Per cert, aquell llibre sí que contenia missives ofensives contra el Règim. Finalment van perdre el judici i van ser expulsats de la Federació, sense permisos per viatjar i fixats per la policia. Un any després, uns altres membres del CEV firmaren en el registre del Montagut (Alt Camp) amb un «Visca Catalunya!» inofensiu. Però just després algú hi va afegir a sota, premeditadament, unes injúries greus contra l'Estat que van esdevenir una prova irrefutable per dictar la clausura del CEV.

Els enfrontaments bèl·lics també s'han reflectit en els llibres de registre. A l'Aneto, uns francesos van escriure el 26.8.1872 en referència a la 3a guerra carlista: «Els carlistes són avui a la Val d'Aran. Es diu que es proposen venir a l'Aneto. Serà veritat?». Durant la 1a Guerra Mundial ascendiren l'Aneto muntanyencs de nacionalitats enfrontades sense haver-hi problemes excepte l'any 1917, en què un francès va escriure una nota pregant als alemanys que no arrenquessin els fulls signats per francesos. Assabentat d'això, el cap de guies de la Renclusa, Antonio Abadías, va pujar al cim per recomptar els fulls del llibre i va escriure-hi: «Hagan el favor los Sres. franceses de repasar el libro y se convencerán de que no falta ni una sola hoja. Estoy seguro».

Anècdotes diverses

El 24 d'agost de 1880, un grup de trenta-una persones assoliren el Mont Perdut (3.355 m) dins del programa de la Reunió Pirineista organitzada pel Club Alpi Francès i la Societat Ramond. D'entre ells cal destacar Ramon Arabia, president de l'Associació d'Excursions Catalana. Fou l'únic català a fer el cim de la tercera muntanya més alta dels Pirineus on, segons ell, «tothom inscriu son nom en lo llibret que dins de una cai-xeta de llauna se troba dalt del cim, segons costum generalment seguida en los Alpes y Pyreneus, sota un pilot de pedras». Alguns ho consideren la primera ascensió catalana d'un tres mil i, ensems, el primer contacte d'un català amb grans figures del pirineisme francès com Russell i Schrader. Dos anys després tingué lloc una altra ascensió històrica, en aquest cas a l'Aneto, per part del

poeta Jacint Verdaguer i el guia aranès Anton Calvetó. L'estiu de 1882 hi pujaren, però no firmaren al llibre de registre tot i que devia estar amagat sota la fita de pedres del cim. El lloct poeta va descriure l'ascensió en els seus *Quaderns de Viatge* mentre cercava inspiració per al gran poema èpic *Canigó*, i la interpretació d'aquests escrits no convenç tothom. El pirineista David Vilaseca defensa que Verdaguer sí que hi pujà, ja que cinc dies després d'haver-hi estat se sap que els cèlebres Brulle, Bazillach i Passet hi ascendiren i tampoc hi signaren. Una dècada més tard no escrigué tampoc en el llibre de registre Francesc Macià, que abans de ser president de la Generalitat s'enfilà a l'Aneto el dia 7.7.1892. Hi pujà juntament amb Juan Avilés, enginyer militar com Macià, i els guies aranesos Garrá, Albert i Pujol.

Una altra anècdota es produí al poblet d'Autol (La Rioja), on es dreça un monòlit de 40 m i roca arenosa d'arriscada ascensió, anomenat *el Picuezo*. Es conta que el 1922 Miguel Puertollano s'hi va enfil·lar hissant a força de braços amb un complex sistema de cordes. Aquest senyor era un *escalador*, terme donat als grimpaïres d'edificis de l'època. Tot el poble ho contemplà amb molta expectació i Puertollano va prometre que a dalt hi deixaria un penell, un tub de plom amb fulls oficials d'Autol, monedes de plata recollides aquell dia com a record i una ampolla de licor. 45 anys més tard, després d'una feixuga escalada artificial, tres escaladors de Barakaldo assoliren el cim, on hi trobaren el penell i el tub, però no pas les monedes ni l'ampolla de conyac!

Altres llibres de registre

A part dels cims de les muntanyes, també es troben llibres de registre dins de coves i avencs, en plena paret de vies d'escalada (penjant a les reunions o entaforats a la roca), dins de barraques de pedra seca, forns de calç, camins, fonts, miradors, ermites, pessebres, refugis de muntanya o inclús museus, com el llibre del desaparegut museu Cavall Bernat de Josep Barberà. També hi ha llibres de *piades* en els bars de trobada d'escaladors, en càntings i fondes. Fins i tot la rectoria de Saldes va allotjar un temps el registre del Pedraforca. Al Pirineu francès és memorable el *Livre de l'Hôtel des Voyageurs de Gavarnie*. A la fonda Xica de Monistrol de Montserrat els escaladors guardaven damunt d'un piano un pot d'uralita amb el llibre. Avui encara hi ha blocs de *piades* vigents a Montserrat, com al bar La Roca de Monistrol o en diversos bars del Bruc. El declivi de l'ús d'aquests llibres causat per tota la informació que es troba a Internet no treu que es mantinguin nombrosos blocs de *piades* en bars i allotjaments de les principals zones d'escalada de Catalunya i de la Península. Fora de la muntanya, àdhuc proliferen els llibres de visites (*livres d'or* en francès i *guestbooks* en anglès) en llocs turístics de tota mena. Fins i tot se'n troben als tanatoris per adreçar les darreres paraules al difunt. També se'n fa molt d'ús a través del *geocaching*, una activitat de recerca de tresors amagats (o *catxés*) mitjançant aparell GPS o *smartphone*. Els *catxés* contenen llibres de registre i objectes d'intercanvi. Cal escriure al llibre per fer constar que s'ha trobat el tresor i també cal registrar-ho a Internet. Els tresors

SEMBLA QUE
JACINT VERDAGUER
I ANTON CALVETÓ
VAN FER EL CIM
DE L'ANETO L'ANY
1882, PERÒ NO VAN
FIRMAR EN EL
LLIBRE DE REGISTRE.

Muntanya
Running
Electrònica
Nutrició

VISITA LA NOSTRA WEB

Llibreria i Mapes
Altres Esports
Sportswear
Reparacions

www.esportselcim.cat

es col·loquen dins de recipients impermeables i difereixen dels registres muntanyencs perquè s'amaguen a qualsevol indret, tant urbà com no.

Avui dia, la impressió és que els llibres de registre dels cims vagin a la baixa. A Catalunya no s'ha fet mai gaire èmfasi a conservar aquests registres; hi ha hagut bones iniciatives, però sovint poc consistents. Malgrat tot, aquesta tradició continuarà d'una manera o altra, si més no en els llocs menys massificats. Podem reflexionar sobre la seva utilitat amb el consell que hi ha escrit en unes caixes de registre centenàries trobades fa pocs anys al massís de Néouvielle i guardades al Musée Pyrénéen de Lourdes: «Amic excursionista, respecta aquesta capsa i la seva llibreta. Els teus fills hi trobaran les teves traces».

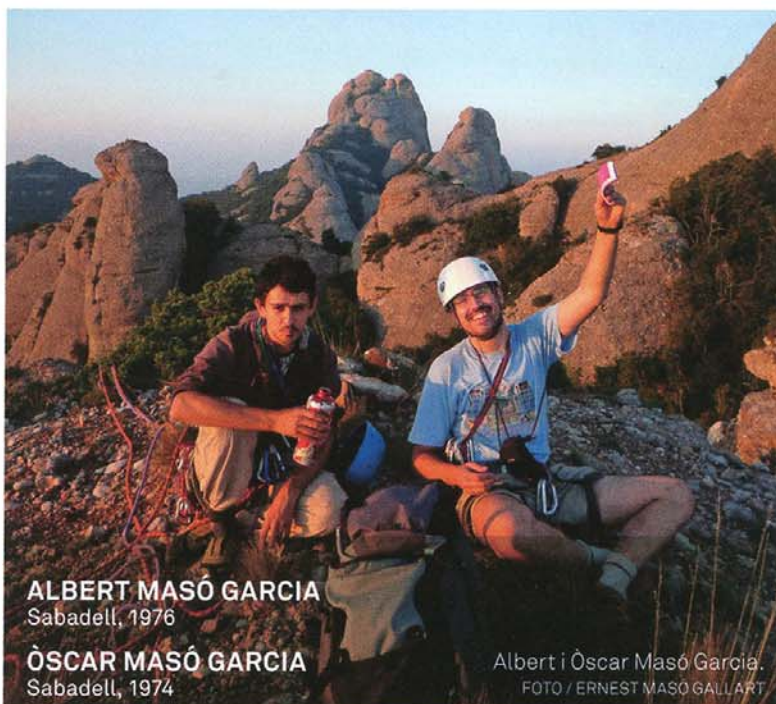

Pots i llibres de registre de les roques montserratines exposats al Museu de la Muntanya de Montserrat del Bruc.

FOTO / CONXITA GARCIA

Agraïments

Josep Manuel Anglada, Paquita Bernad, Òscar Cadiach, Jordi Duixans, Josep Galícia, Conxita Garcia Pérez, Philippe Guillen (director del Musée du Pays de Luchon), Harry Langenbacher (Sierra Peaks Section del Sierra Club), Alberto Martínez Embid, Agnès Mengelle (directora del Musée Pyrénéen de Lourdes), Joan Pérez Ventayol (arxiu-biblioteca del CE Terrassa), Núria Téllez (arxiu històric del CEC), Josep M. Torras Homet, Elisabeth Vergés i responsables del web *buzondecumbres*.

ALBERT MASÓ GARCIA
Sabadell, 1976

ÒSCAR MASÓ GARCIA
Sabadell, 1974

Albert i Òscar Masó Garcia.
FOTO / ERNEST MASÓ GALLART

L'Albert és enginyer tècnic electrònic i el seu germà Òscar, enginyer tècnic mecànic. Tots dos són escriptors i muntanyencs. Han escrit un centenar d'articles en publicacions com *Desnivell*, *Muntanya*, *Mai Enrera*, *Excursionisme*, *el Muntanyenc*, *Vallesos* i *VÉRTEx*. Han obert més de 400 vies d'escalada clàssica i ascendit prop de 500 agulles montserratines. Porten col·locats i restaurats més de mil llibres de registre de cims. L'Òscar és autor dels llibres *Descobrint la Castellassa de can Torras i els seus volants* (Farell, 2008) i *La Castellassa. Història, tradició i llegenda* (Farell, 2010). Tots dos han escrit *Escalades a Montserrat, el Cairat i Sant Llorenç del Munt i l'Obac* (Cossetània, 2011), obra guanyadora del X Premi Vértex. Són coautors, juntament amb disset autors més, del llibre *Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 30 excursions amb encant* (Farell, 2014). Han estat guardonats amb dos premis de cinema amateur per *MTM-156* i *L'aresta Brucs de l'Arbret* de la Mostra de la Farinera, a més de realitzar unes quaranta conferències i audiovisuals.

Bibliografia

- Centre Excursionista de Catalunya. *120 anys d'història*. CEC, 1996.
- ALBESA, Carles. *Ramon Arabia (1850-1902)*. Arxiu Bibliogràfic Excursionista de la UEC de Barcelona, 1995.
- ALEJOS, Luis. «Escalada del Picuezo». Revista *Pyrenaica*.
- CUENCA, Josep Maria; BARNADAS, Ramon. *Objectiu infinit. L'ambiciosa i intensa creació fotogràfica d'Ignasi Canals i Tarrats*. CEC, 2009.
- ESCUDIER, Jean. *L'Aneto i els seus homes*. Montblanc-Martín, 1972.
- ROMA I CASANOVAS, Francesc. *Josep Milà. L'amor a la muntanya neix fins i tot en temps de guerra*. Cossetània, 2008.
- SANZ I GONEL, Hilari. «El primer llibre registre del CEC al cim de l'Aneto (1915-1920)». Revista *Muntanya*, desembre 1973.
- TORRES, Estanislau. *Excursionisme i franquisme*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1979.
- Revistes *Cordada*, *Desnivell*, *El Muntanyenc* (revista digital del Club Muntanyenc Sant Cugat) i *VÉRTEx*.